

Pleziervaart en zwemmen Tien gouden regels

1. Loos geen toiletwater op het oppervlaktewater; zeker niet in kwetsbare natuurgebieden en in recreatieve wateren waarin gezwommen wordt.	gename geurtjes af te vangen. Bij een vuilwatertank is het bovendien van belang dat de tank voldoende geventileerd of ontlucht wordt om geurtjes te voorkomen.
2. Maak zoveel mogelijk gebruik van de toiletvoorzieningen op de wal.	7. Installeer bij een vuilwatertank een niveaumeter zodat u weet wanneer u de tank in de jachthaven moet legen.
3. Installeer een opvangvoorziening voor toiletwater aan boord van uw vaartuig, zoals een vuilwatertank, mobiel (chemisch) toilet of eco-toilet.	8. Let bij de keuze van het opvangsysteem op het elektriciteitsverbruik. U kunt de schaarse hoeveelheid energie aan boord ook voor andere doeleinden gebruiken.
4. Geef het opgevangen toiletwater af aan de inzamelstations of aan de chemisch-toiletdepots in de jachthavens. Een eco-toilet kan gelegd worden in de groen- of compostbak.	9. Let erop dat het opvangsysteem gemakkelijk en goed te reinigen is. Veel chemische reinigingsmiddelen kunnen de slangen en appendages van het opvangsysteem aantasten, waardoor lekkages en daarmee stankoverlast kan ontstaan.
5. Kies voor een toilet dat zo min mogelijk geluid produceert; u zult daar (zeker 's nachts) geen spijt van krijgen.	10. Schaf een vaarkaart aan waarop alle inzamelstations voor vuilwater zijn aangegeven.
6. Installeer een ontluchtfilter om onaangename geurtjes af te vangen.	

Dit is een uitgave van:

Stichting Reinwater
Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam
www.reinwater.nl
Tel: 020 - 570 78 08

Hiswa Vereniging
Postbus 102, 3970 AC Driebergen
www.hiswa.nl
Tel: 0343 - 52 47 24

Ministerie van VROM
Postbus 20951, 2500 EZ Den Haag
www.vrom.nl
Tel: 070 - 339 39 39

Watersportverbond,
Postbus 85393, 3508 AJ Utrecht
www.watersportverbond.nl
Tel: 030 - 65 66 550

Unie van Waterschappen
Postbus 93218, 2509 AE Den Haag
www.uvw.nl
Tel: 070 - 351 97 51

Interprovinciaal Overleg (IPO)
Postbus 16107, 2500 BC 's-Gravenhage
www.ipo.nl
Tel: 070 - 8881212

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Postbus 20901, 2500 EX Den Haag
www.minvenw.nl
Tel: 070 - 351 61 71

Realisatie: NOMAS Mediaproducties, 2005. Foto's: Stichting Reinwater, Watersportverbond, RIZA. Illustraties: Saskia Jetten. Roel Seideel. Tekst: Stichting Reinwater, RIZA

RECREATIE- WATER

Zorg er goed voor!

VROM

Ministerie van
Verkeer en
Waterstaat

Recreatiewater: zorg er goed voor!

Op een warme zomerse dag is het voor watersporters goed vertoeven op de Nederlandse wateren. Het is heerlijk om dan ook een verfrissende duik in het water te nemen. Veel recreanten denken hierbij echter niet na over de kwaliteit

van het water en de eventuele gezondheidsproblemen die door een slechte waterkwaliteit veroorzaakt kunnen worden. In Nederland wordt ongeveer 2.500.000 keer per jaar in natuurswemwater gezwommen. Hierbij lopen ongeveer 100.000 mensen een maagdarminfectie op. Kinderen zijn de meest kwetsbare bevolkingsgroep.

Deze gezondheidsproblemen worden mede veroorzaakt door de 150.000 pleziervaartuigen met een vast toilet aan boord. Het overgrote deel van deze boten loost namelijk het toiletwater direct op het oppervlaktewater. De verfrissende duik van de watersporter wordt daardoor ineens een stuk minder verfrissend. Het water is namelijk vervuild met diverse ziekteverwekkende bacteriën en ook de aanblik van drijvende fecaliën en toiletpapier is niet echt prettig.

INHOUDSOPGAVE

Natuurswemwater	3
Gezondheidsklachten	4
Europese regels voor de zwemwaterkwaliteit	5
De praktijk	6
Wat kunt u doen?	8
De kosten	9
De oproep: De grote boodschap aan de watersport	10
Meer weten?	11
Tien gouden regels	12

Natuurswemwater

De kwaliteit van het natuurswemwater kan erg variëren. De waterkwaliteit is afhankelijk van het omringende land en de manier waarop het land en het water gebruikt worden. Zo is het in een gebied met intensieve

veeteelt zeer waarschijnlijk dat er veel voedingsstoffen (nitraten en fosfaten) in het water zitten. Algen (waaronder blauwalgen) profiteren

van het voedselrijke water en kunnen tijdens warme dagen explosief groeien. Wanneer blauwalgen sterven kunnen veel schadelijke stoffen vrijkomen die slecht zijn voor de gezondheid.

“Tsja, als we thuis het toilet doorspoelen wordt het altijd uitgebreid gereinigd in de zuiveringsinstallaties voordat het wordt geloosd. Dan is het inderdaad wel raar dat we hier het toilet gewoon op het water lozen. En er dan nog in gaan zwemmen ook.”

Voor de gezondheid van de mens zijn microbiologische verontreinigingen (bacteriën, virussen en parasieten) nog veel belangrijker. Deze verontreinigingen kunnen op verschillende manieren in het oppervlaktewater terechtkomen.

Hevige en langdurige regenbuien zorgen ervoor dat de gemeentelijke riolering noodgedwongen het rioolwater ongezuiverd moet lozen op het oppervlaktewater. Ook uit- en afspoeling van mest uit de intensieve veehouderij is een vervuilingbron. Zo ook de watervogels. Maar de pleziervaartuigen ook. Door het legen van de toilet op oppervlaktewater dragen deze boten substantieel bij aan de vervuiling van het oppervlaktewater.

De lozing van één boot heeft weliswaar weinig invloed op de kwaliteit van een groot open water. Maar op zomerse dagen zijn er juist veel pleziervaartuigen op het water, die vooral in kwetsbare natuurgebieden varen en in gebieden waar veel wordt gezwommen en gesurft. De vele kleine toiletlozingen vormen dan samen een grote hoop! Deze bacteriën zijn in staat dagenlang in het oppervlaktewater te overleven. Dit kan gezondheidsrisico's voor de overige watersporters opleveren, zoals voor zwemmers en surfers.

Gezondheidsklachten

In de darmen van de mens (maar ook in die van warmbloedige dieren) komen ziekmakende bacteriën voor. Deze bacteriën helpen bij het afbreken van het voedsel in de darmen en komen zodoende ook in de fecaliën terecht. Naast de bacteriën worden er ook andere ziekteverwekkers met de fecaliën uitgescheiden, zoals virussen en parasieten. Deze worden gezamenlijk ook wel 'poepbacteriën' genoemd.

Voorbeelden hiervan zijn verschillende *E.coli*-bacteriën, *Campylobacter*, *Salmonellabacteriën*, *Enterovirussen* en het *Hepatitis A-* en *E-virus*. Wanneer deze bacteriën worden ingeslikt, kunnen ze veel verschillende klachten veroorzaken.

Vaak gaat het om maag-darmstoornissen, maar ook aandoeningen aan de luchtwegen en de gehoorgang zijn mogelijk.

Veel mensen weten niet dat hun klachten

het gevolg zijn van het zwemmen in bacterieel verontreinigd water. Dikwijls wijten ze hun klachten aan een griepje of verkeerd voedsel. Maar jaarlijks raken ruim 100.000 mensen besmet door het zwemmen in vervuild water. Vooral kleine kinderen zijn kwetsbaar, omdat zij relatief veel water binnen krijgen.

"Misschien dat die maagpijn van gisteren dus niet kwam van het barbecuen, maar van het zwemmen."

Europese regels voor de zwemwaterkwaliteit

Om te voorkomen dat er tijdens de zomerperiode vele mensen ziek worden van het zwemmen in open water controleert de overheid gedurende het badseizoen regelmatig de kwaliteit van het natuurzwemwater. Het water moet dan voldoen aan de normen van de Europese zwemwaterrichtlijn. Er wordt dan gelet op twee soorten bacteriën die altijd in menselijke fecaliën aanwezig zijn: de *E.coli*-bacterie en de *intestinale enterococci*. Als het water teveel van deze bacteriën bevat, wordt er een zwemverbod ingesteld. Overigens controleert de overheid alleen de officieel aangewezen zwemlocaties. Onofficiële zwemlocaties, zoals in vaarten of bij aanlegsteigers van plezier-

vaartuigen vallen dus buiten deze controle op bacteriologische kwaliteit van het recreatiewater!

De eisen voor de waterkwaliteit zullen de komende jaren aanzienlijk strenger worden. Dit komt door twee nieuwe richtlijnen, de zogenaamde Kaderrichtlijn Water en de nieuwe Zwemwaterrichtlijn, die Nederland vanuit de EU als verplichting krijgt opgelegd. Volgens de nieuwe richtlijn moet bij overschrijding van de strengere normen niet alleen een zwemverbod worden afgegeven, maar moeten ook de verontreinigingsbronnen worden opgespoord en waar mogelijk worden aangepakt. Toiletlozingen van pleziervaartuigen zullen daarom net als andere vervuilingen niet langer worden toegestaan.

"Ik heb nu al een vuilwateropvangvoorziening aan boord, omdat alle beetjes helpen en om ervoor te zorgen dat mijn zoontje zonder problemen in het water kan zwemmen."

De praktijk

Dat de pleziervaart een belangrijke oorzaak is van ziekteverwekkende bacteriën in recreatiewater, blijkt uit een onderzoek bij verschillende groepjes pleziervaartuigen, die voor anker lagen voor een eilandje in een meer of aangemeerd waren langs de wal van een kanaal.

Op deze locaties werd druk gevaren, gesurft, geroeid en gezwommen. Bij metingen in de directe nabijheid van deze pleziervaartuigen werden de nieuwe Europese normen voor veilig zwemwater vaak ruimschoots overschreden.

Mensen die in dit water zwemmen, lopen dus een grote kans om een besmetting op te lopen. Op bijna alle onderzochte locaties waren openbare toiletten aanwezig, zodat de watervervuiling gemakkelijk voorkomen had kunnen worden. Andere vervuilingbronnen van ziekteverwekkende bacteriën dan het legen van het onderwatertoilet van pleziervaartuigen, speelden geen rol van betekenis.

Overigens bestaat het beeld dat vooral in jachthavens veel poepbacteriën in het water zitten en dat in de open wateren veilig kan worden gezwommen. Het tegendeel blijkt echter waar te zijn. Juist bij aanlegplaatsen in de open natuur zitten vaak teveel bacteriën in het water, ook als er openbare toiletten aanwezig zijn. Blijkbaar wordt meer

gebruik gemaakt van de toiletten in een jachthaven, waar volgens het havenreglement een lozingenverbod voor toiletwater geldt, dan van die in de open natuur.

Wat kunt u doen?

Het is vrij eenvoudig om de gezondheidsrisico's voor u en de andere waterrecreanten te verkleinen.

Maak meer gebruik van de toiletvoorzieningen op de wal. In vrijwel alle jachthavens zijn openbare toiletten aanwezig, waar u gratis gebruik van kunt maken.

- Vuilwatertank

Vuilwatertanks zijn er in veel verschillende soorten en maten. Als u de benodigde capaciteit van een vuilwatertank wilt beperken, kunt u een vacuümtoilet aanschaffen. Deze toiletten gebruiken veel minder water, zodat u minder opslagruimte nodig heeft. Vuilwatertanks moeten tijdig geleegd worden bij een inzamelstation in de jachthaven. Op dit moment zijn er ongeveer 300 inzamelstations in Nederland en in de toekomst zal dit aantal aanzienlijk toenemen.

- Chemisch toilet

Het chemisch toilet is een mobiel toilet en heeft als voordeel dat het weinig ruimte in beslag neemt en het gemakkelijk te installeren is. Het toilet bevat chemische stoffen en moet daarom bij speciale depots voor chemische toiletten worden gelegegd. Tegenwoordig beschikt vrijwel elke jachthaven over een dergelijk depot.

- Eco-toilet

Ook het eco-toilet neemt niet veel ruimte in beslag. Een groot voordeel van dit toilet is, dat u de biologisch afbreekbare plastic zak gewoon kunt deponeren in een groen- of compostbak. Speciale ventilatiesystemen zorgen ervoor dat er geen vervelende luchtjes vrijkomen.

Houd bij de keuze van het systeem rekening met het toiletgebruik aan boord, het gewenste comfort, de beschikbare ruimte, de inbouwmogelijkheden, de nabijheid van inzamelstations en de kosten.

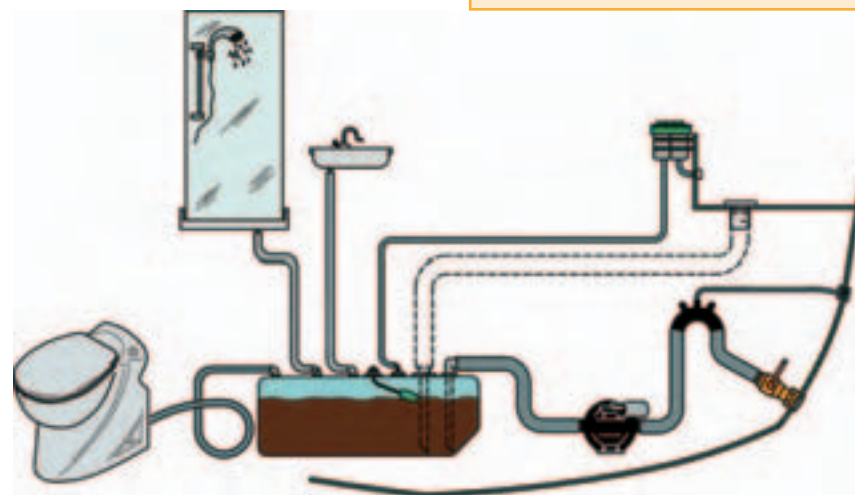
De kosten

De kosten voor de aanschaf van een opvangsysteem verschillen aanzienlijk tussen de systemen. Voor de mobiele (chemische) toilet en eco-toilet bedragen de kosten tussen de 150 en 300 euro.

Vuilwatertanksystemen zijn aanzienlijk duurder. Dit kan variëren tussen de 1000 en 3000 euro en wordt mede bepaald door uw keuze voor een standaard (1000 euro) of een op maat gemaakt systeem (1500 euro). De eventuele montagekosten kunnen oplopen tot 1500 euro. Aangezien dit aanzienlijke kostenposten zijn, kennen enkele provincies en waterschappen speciale subsidieregelingen. Informeer daarom eerst naar die mogelijkheden voordat u overgaat tot de aanschaf van een opvangsysteem.

"Ik heb er gewoonweg nooit bij stilgestaan dat het lozen van toiletwater eigenlijk ontzettend vies is en dat je of de mederecreant er ziek van kunt worden."

De grote boodschap aan de watersport

Oproep:

'Beperk de toiletlozingen op het oppervlaktewater door gebruik te maken van de toiletvoorzieningen op de wal. Of door het toiletwater op te vangen in een vuilwatertank, mobiel (chemisch) toilet of eco-toilet en deze te legen op de daarvoor bestemde afgiftepunten in jachthavens. Hierdoor wordt voorkomen dat het fecaliënhoudend toiletwater met ziekmakende bacteriën in het zwemwater terecht komt. Dit helpt de gezondheidsrisico's bij zwemmers te verlagen.

U loopt dan vooruit op het verbod op het lozen van toiletwater dat vanaf 2009 voor alle pleziervaartuigen gaat gelden. Ook andere vaartuigen krijgen in de toekomst te maken met een vergelijkbaar lozingsverbod.'

Meer weten ?

Voor meer informatie over een eventueel zwemverbod bij u in de buurt, kunt u bij iedere provincie informatie inwinnen. Bovendien staan alle zwemverboden gedurende het zwemseizoen vermeld op NOS-teletekst pagina 725.

Lees ook de folders Milieuzorg. Zo doe je dat! En Vuilwaterinzameling. Zo doe je dat! Deze zijn te downloaden vanaf www.watersportverbond.nl of te bestellen via 030 - 6566550.